

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ПРОФЕСІЙНЕ МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ЖІНОК-ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ»

У публікації автором конкретизовано сутність поняття «професійне мислення молодших спеціалістів жінок-військовослужбовців Державної прикордонної служби України». Воно являє собою специфічний вид професійного мислення жінок-військовослужбовців у військово-професійній діяльності, головною характеристикою якого є професіоналізація мисленевих процесів, а основним показником – орієнтація на розвиток професійної компетентності тощо.

Ключові слова: професійне мислення; жінки-військовослужбовці; мислення; професійна діяльність.

Постановка проблеми. Складність професійної діяльності прикордонника полягає у потребі забезпечувати систему заходів на залізничному, автомобільному, морському, річковому, паромному, повітряному та пішохідному сполученні через державний кордон України. Разом з тим, прикордонний митний та інші види контролю, пропуск через державний кордон осіб, транспортних засобів, вантажів, іншого майна здійснюються прикордонниками на спеціально виокремленій території залізничних і автомобільних станцій, у морських і річкових портів, аеропортів (аеродромів) із комплексом будівель, споруд і технічних засобів. Якісне виконання завдань прикордонного контролю не обмежене визначеним алгоритмом дій прикордонників, не є рутинною механічною роботою складу зміни прикордонних нарядів щодо виявлення правопорушників і забезпечення безперервного пропуску учасників міжнародного руху, тому вимагає неабияких навичок і досвіду, професійної підготовки та практики.

До компетентності прикордонників входять організація таких заходів як ведення оперативно-розшукової діяльності в інтересах забезпечення захисту державного кордону України, що вимагає розвиненої професійної мобільності, оскільки забезпечує ефективність професійної діяльності оперативно-розшукових підрозділів і визначається нетрадиційним, творчим мисленням і уявою, що забезпечують здатність

передбачати різні варіанти вирішення поставлених завдань, її адекватну оцінку, критичне осмислення проблемних питань, обирати аргументовані шляхи їх вирішення [5].

Враховуючи особливості напрямів професійної діяльності молодших спеціалістів Державної прикордонної служби України, та спираючись на дослідження професійної діяльності прикордонників, зазначимо про важливу роль формування професійного мислення молодших спеціалістів жінок-військовослужбовців під час її здійснення, оскільки воно має певні розбіжності та особливості порівняно з професійним мисленням чоловіків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У контексті прикладних аспектів розгортання самого процесу мислення суб'єкта та втілення результату цього процесу в діяльності вчені розглядають проблематику критичного мислення (Л.А. Києнко-Романюк, О.Г. Марченко, Д. Халперн), радіантного мислення (Т. Бьюзен, Б. Бьюзен), дисциплінованого мислення (Б. Фьюсел), творчого мислення (Д.Б. Богоявленська, Дж. Гілфорд, Ю.М. Кулюткін, В.О. Моляко, Я.О. Пономарьов, В.А. Роменця), практичного мислення (Д.М. Завалишина, М.М. Кашапов, Ю.К. Корнілов, Б.М. Теплов, О.В. Ягупова), технічного мислення (Т.В. Кудрявцев, Ю.М. Кулюткін, Б.Ф. Ломов, В.О. Моляко, П.Є. Решетніков), управлінського мислення (Л.В. Гулова, Л.М. Сидельников, І.В. Шама, В.А. Шемчук) та суто професійного мислення (О.В. Бичева, Т.Є.

Гура, Л.Р. Джелілова, Л.В. Засекіна, А.Б. Зуєва, О.Ю. Кованов, Я.В. Крушельницька, В.Є. Луньов, А.К. Маркова, Н.І. Пов'якель, В.А. Семиченко), яке більшість авторів пов'язують із процесом професійного розвитку фахівця, набуття ним спеціальних професійних знань, умінь під час фахової підготовки та подальшої професіоналізації, що в сукупності дозволяють забезпечити ефективне розв'язання професійно-зумовлених завдань, пошук та прийняття рішень у взаємозалежності з рівнем фахової підготовки, професійної компетентності та професіоналізму на певному етапі професійного становлення, набуття професійної майстерності в цілому.

Не зважаючи на численні ґрунтовні праці з різних аспектів мислення, нами не виявлено визначення і особливостей поняття «професійне мислення молодших спеціалістів жінок-військовослужбовців Державної прикордонної служби України».

Мета статті: уточнити і конкретизувати сутність поняття «професійне мислення молодших спеціалістів жінок-військовослужбовців Державної прикордонної служби України».

Методи дослідження. Сутність терміносполуки «професійне мислення молодших спеціалістів жінок-військовослужбовців Державної прикордонної служби України (далі – ДПСУ)» нами розглядається виходячи зі застосування системної методології до професійної діяльності, як системного об'єкту, що дало змогу вивчати її у вигляді цілісної складно організованої, полімодальної, багаторівневої, багатоаспектної, динамічної структури, що охоплює суб'єкт й об'єкт праці, які є підсистеми професійної діяльності, нормативно взаємопов'язані соціально-технічними завданнями.

Виклад основного матеріалу. Насамперед зазначимо, що мислення – це активний процес відображення об'єктивного світу в поняттях, судженнях, теоріях, пов'язаних із розв'язанням певних завдань, узагальненням і способами опосередкованого пізнання дійсності; вищий продукт особливим чином організованої матерії – мозку. Основними мислительними операціями є аналіз і синтез. Мислення

характеризується постійними переходами від конкретного до абстрактного, від часткового до загального. Систематична робота з розвитку мислення здійснюється на всіх етапах навчання. Перехід від незнання до знання, від неповного знання до повнішого, від неточного до точного, від невміння до вміння відбувається у процесі різноманітних мислительних операцій [1, 39].

Учені виокремлюють диференційні особливості розвитку мисленневих процесів у жінок, порівняно з чоловіками, що відповідно позначаються на змісті професійного мислення молодших спеціалістів – жінок-військовослужбовців ДПСУ.

Існують також відмінності особистісного профілю жінок та чоловіків з лідерськими схильностями, які також впливають на формування професійного мислення, особливо в особливих умовах діяльності. Окремі вчені не виявили відмінностей у ефективності діяльності чоловіків та жінок лідерів [7], у їх вербальній поведінці [11] та стилі лідерства [9]. Разом з тим виявлено, що на відміну від гендерних стереотипів, жінки-лідери перевершували чоловіків за рівнем мотивації досягнення і прагнення до лідерства [14, 8]. Жінки, які виконують стереотипно «чоловічі» професійні обов'язки, а у нашому дослідженні особливі умови діяльності прикордонника відносяться до такого виду діяльності, мають зазвичай більш маскуліний стиль мислення та чоловічі риси характеру. Зокрема жінки-керівники відрізняються від інших жінок доміантністю, емоційною стійкістю, прагненням до самопроявлення, соціальною сміливістю і прозорливістю [3]. Жінки здатні вибудовувати високі ділові стосунки не тільки з жінками, а й з чоловіками [11], вони на рівні з чоловіками здатні мотивувати підлеглих на наддосягнення, так само орієнтовані на завдання, як і чоловіки-керівники [13].

Існують дані, що чоловіки і жінки при вирішенні групових завдань поведуться по-різному залежно від присутності осіб своєї і протилежної статі. Так, якщо в групі було троє чоловіків, то вони разом співробітничали, вирішуючи поставлену експериментатором задачу; за наявності в групі двох чоловіків і однієї жінки чоловік намагався вирішити завдання без допомоги призначеної

експериментатором жінки-лідера; якщо лідером в змішаній групі призначався чоловік, то за відсутності претензій на лідерство жінки обидва чоловіки конкурували один з одним, доводячи уміння вирішувати задачу («ефект забіяки»). Група з трьох жінок показала найменшу ефективність [10]. Жінки, як і чоловіки виявилися менш продуктивними з підлеглими протилежної статі.

Важливим аспектом для нашого дослідження професійного мислення молодших спеціалістів – жінок-військовослужбовців ДПСУ є дані щодо відмінностей впливу психофізіологічні особливостей чоловіків та жінок на поведінку у професійних ситуаціях в умовах стресу, якими повсякчас насичені умови виконання прикордонниками завдань за призначенням.

Зокрема екстремальні умови військової служби по іншому впливають на жінок, їм важче перебудуватися на військовий лад [2]. Як показують дослідження службової діяльності в екстремальних умовах, жінки-військовослужбовці по іншому реагують на прямі стресові фактори службового середовища, зазвичай, більш послідовно і відтерміновано в часі, намагаються подолати вплив стресу на свою психіку не за рахунок включення власного потенціалу, а за рахунок використання можливостей найближчого оточення. Жінки на відміну від чоловіків, які прагнуть екстраполювати, прогнозувати і моделювати стресову ситуацію, переважно прагнуть уникнути стресової ситуації, а не думати про її наближення, в результаті чого психіка жінок реагує на ситуацію вже з початку її стресової дії [6, 69–70].

Тому доцільно врахувати наявні істотні соціально-психологічні відмінності жінок-військовослужбовців, насамперед їх нейрофізіологічних механізмів сприйняття подій, конфліктів і конфліктної поведінки під час виконання професійних завдань, що впливатиме на особливості професійного мислення. До того ж окремі автори наголошують на потребі жінок-військовослужбовців постійно доводити чоловікам свій професіоналізм, як додатковому джерелі стресових навантажень в особливих умовах діяльності [2].

Суттєвий вплив на професійне

мислення жінок-військовослужбовців ДПСУ здійснюють виявлені відмінні від чоловіків детермінанти поведінки в професійному середовищі, серед яких [4]: більш виразне емоційне забарвлення в міжособистісній взаємодії, періодичні зміни настрою, більша уважність до опонентів (краще помічають відтінки переживань, міміки, настрою в цілому), тактовність та обережність у висловлюваннях, легше встановлення соціальних контактів та вираження своєї думки, більш виразні співчуття, співпереживання, уміння підтримати.

Останні емпіричні дослідження важливих для розвитку змістових компонентів професійного мислення жінок-військовослужбовців індивідуально-психологічних характеристик у їх зв'язку з ефективністю військово-професійної діяльності (далі – ВПД) показали, що у жінок з високою ефективністю ВПД виявлено домінування активних просоціальних стратегій подолання стрес-факторів (асертивні дії, соціальний контакт, пошук підтримки) у поєднанні з окремими неусвідомленими механізмами психологічного захисту (раціоналізацією, витісненням, проєкцією); виразний соціальний, емоційний самоконтроль, орієнтація на дію (довільна повноцінна регуляція намірів, актуальної дії). Вони відрізняються виразним інтернальним локусом контролю (самостійністю, відповідальністю, стійкістю до зовнішніх впливів, труднощів); високим рівнем розвитку смисложиттєвих орієнтацій, контролем життєвих подій; високою загальною саморегуляцією, усвідомленням та узгодженням стійких планів та самостійно поставлених цілей, гнучкістю в їх досягненні, адекватними критеріями оцінювання. Також вони володіють високою аутопсихологічною компетентністю (усвідомленням особистісних властивостей та потенційно-актуальних можливостей, інтелектуальною гнучкістю, рефлексивністю, здатністю до саморозвитку і самореалізації); розвиненим адекватним самоставлення (узгодженням внутрішнього простору з вектором життєвого шляху під час формування життєвих настанов, емоційно-

змістовним поєднанням віри та розуміння себе, самопослідовністю, самокритикою та самоаналізом) [2].

При цьому жінки з низькою ефективністю ВПД відрізняються напруженням емоційних, примітивних захисних механізмів (заперечення, регресії, реактивних утворень), використанням простих поведінкових стереотипів; застосуванням маніпулятивних, імпульсивних стратегій подолання стресу, виразним соціальним та слабким емоційним самоконтролем в діяльності, орієнтацією на стан (зниженим емоційним напруженням довільної регуляції актуальної дії, наміри мало реалізуються в дію). Для них характерні низька (межова) інтернальність (недостатня самостійність, залежність від зовнішнього контролю, низький опір труднощам); ситуативні смисложиттєві устремління, задоволення попередніми досягненнями, відсутні реальні плани на майбутнє, труднощі прийняття рішень; низька загальна саморегуляція, мінливі плани, труднощі цілепокладання в діяльності та формування програми дій, оцінювання поточної ситуації, недостатньо гнучкі та стійкі критерії успішності професійної діяльності. Також вони відрізняються зниженою аутопсихологічною компетентністю, неузгодженістю прагнень з самооцінкою наявних ресурсів під час планування життєвого шляху, самовпевненістю, очікуванням позитивного оцінювання їх досягнень оточенням [2].

За даними С.А. Мула [5] на сучасному кордоні все частіше можна зустріти військовослужбовців-жінок, які займають гідну позицію нарівні з чоловіками в професійній та фізичній підготовці. Жінки позитивно презентують ДПСУ в пунктах пропуску на державному кордоні, адже відрізняються психологічною гнучкістю, менш схильні до ризику, здатні ретельніше виконувати обов'язки, приймати нешаблонні рішення, вони більш принципово ставитись до підлеглих, не зважаючи на агресивність зовнішнього середовища [5, 171]

Так вчені розглядають в основі мислення – мисленнєві дії з відображеними в образах, уявленнях та поняттях об'єктами. Відбиваючись «в

думці» за допомогою мовлення, вони є основою розумових дій, що формуються на основі зовнішніх практичних дій через їх інтериорізацію. Головними елементами розумових діє є розумові операції:

– аналіз (розчленування предметів і явищ у свідомості, виокремлення їх частин, аспектів, елементів, ознак і властивостей);

– синтез (об'єднання окремих частин, аспектів, елементів, ознак і властивостей об'єктів у єдине, якісно нове ціле);

– порівняння (встановлення подібності й відмінності між предметами, явищами);

– абстрагування (уявне відокремлення одних ознак і властивостей предметів та явищ від інших рис і від самих предметів (явищ), яким вони властиві);

– узагальнення (об'єднання предметів, явищ у групи за істотними ознаками, виявленими в процесі абстрагування);

– класифікація (групування об'єктів за видовими, родовими та іншими ознаками);

– систематизація (упорядкування знань на основі гранично широких спільних ознак груп об'єктів).

Результуюча процесу мислення проявляється у формі суджень (мисленнєве відображення – заперечення або утвердження факту, зв'язку чи відношення між предметами та явищами), міркувань (низка пов'язаних суджень, задля підтвердження або заперечити істини), умовиводів (передбачає виведення нового судження з кількох) і понять (відображає сутність предметів та явищ в їх істотних взаємозв'язках, узагальнюючи їх істотні ознаки).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз психологічної, педагогічної літератури та емпіричні відомості уможливають висновок про те, що професійне мислення молодших спеціалістів жінок-військовослужбовців Державної прикордонної служби України – це специфічний вид професійного мислення жінок-військовослужбовців у військово-професійній діяльності, головною характеристикою якого є

Питання психології

професіоналізація мисленевих процесів, а основним показником – орієнтація на розвиток професійної компетентності, автономію, стабільність, служіння і інтеграцію стилів життя, суспільну значущість і значущість для самовдосконалення і реалізації творчих можливостей. Реагують на прямі стресові фактори службового середовища більш послідовно і відтерміновано в часі, використовують стратегію пошуку підтримки найближчого оточення, прагнуть уникнути стресової ситуації, а не думати про її наближення. Вони виявляють більш виразні: емоційне забарвлення взаємодії, зміни настрою, уважність до опонентів, співчуття, співпереживання, вміння підтримати, тактовність та обережність у висловлюваннях, легше встановлення соціальних контактів.

Разом з тим, особливостями професійного мислення молодших спеціалістів жінок-військовослужбовців ДПСУ є: розвинений вербальний та евристичний компоненти мислення, розвинені наполегливість, естетична чуйність, життєрадісність, бажання дійти

до меж можливого, більш рівномірний розподіл різних стилів навчання (дивергуючий, конвергуючий, акомодуючий, асимілюючий); вищий рівень зв'язків сприйняття з показниками часу переключення уваги і характеристиками об'єму короткочасної пам'яті; вищий рівень стереотипних способів мислення та вербальна креативність. Водночас менш розвинені є: критичність, просторові уявлення, образне мислення та схильності до абстрактного мислення, ефективність здійснення математичних операцій, загальна креативність. Характерне оперування відмінними критеріями моральних суджень, тип морального міркування базується на людських відносинах і турботі про ближнього, керуючись пріоритетом справедливості.

До перспективних напрямів дослідження в контексті окресленої проблеми віднесемо гендерні особливості професійного мислення, форми і методи активізації мисленевої діяльності жінок-військовослужбовців у військово-професійній діяльності тощо.

Список використаних джерел

1. Аніщенко О.В., Смоляна Н.В. Теоретичне і виробниче навчання у професійно-технічних навчальних закладах: короткий термінологічний словник. Київ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. 103 с.
2. Іванова О. А. Психологічні механізми саморегуляції поведінки жінок-військовослужбовців в особливих умовах : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.09. Нац. ун-т оборони України. К. : НУОУ, 2016. 240 с.
3. Ильин Е.П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины. СПб.: Питер, 2003. – 544 с.
4. Кучмесев О. О. Основні рівні регуляції індивідуальної поведінки жінки / О. О. Кучмесев // Проблеми загальної та педагогічної психології : збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / за ред. С. Д. Максименка. – К., 2006. – Т. VIII, Ч. 8. – С. 131–137.
5. Мул С. А. Психологія готовності офіцера-прикордонника до професійної діяльності : дис. докт. психол. наук : 19.00.01 – загальна психологія, історія психології. – Інститут психології. – Київ, 2016. – 539 с.
6. Рыков С. Л. Профессиональное воспитание военнослужащих-женщин: теория и практика: [монография] / С. Л. Рыков. – М.: Воен. ун-т, 2002. – 270 с.
7. Eagly A. H., Karau S. J., Makhijani M. G. Gender and effectiveness of leaders: A metaanalysis // Psychol. Bulletin, 1995, v. 117, № 1, p. 125-145.
8. Eagly A. H., Johnson B. T. Gender and leadership style: A meta-analysis // Psychol. Bull., 1990, v. 108, № 2, p. 233-256.
9. Eagly A. C., Johnson B. T. Involment and Persuasion: types, tradition and evidence // Psychol. Bulletin, 1990, v. 107.
10. Eskilson A., Willey M. G. Sex composition and leadership in small group // Sociometry, 1976, v. 39, p. 183-194.
11. Fairhurst G. T. The leader-member exchange patterns of women leaders in industry: A discourse analysis // Communicat. Monographs, 1993, v. 60, Dec, p. 321-351.

12. Johnson C. Gender, legitimate authority and leader- subordinate conversations // Am. Sociol. Rev., 1994, v. 59, № 1, p. 122-135.
13. Komives S. R. The relationships of same- cross-gender work pairs to staff performance and supervisor leadership in residence Hall Units // Sex Roles, 1991, v. 24, № 5/6, p. 355-363.
14. Powell G. N. One more time: Do female and male managers differ? // Acad. Manag. Executive, 1990, v. 4, № 3, p. 68-75.

References

1. Anishhenko O.V., Smolyana N.V. (2012). Teorety'chne i vy'robny'che navchannya u profesijno-texnichny'x navchal'ny'x zakladax: korotky'j terminologichny'j slovny'k [Theoretical and production training in vocational schools]. Ky'viv; Nizhy'n: Vy'davec'z' PP Ly'senko M.M., 103 s. (in Ukrainian).
2. Ivanova O. A. (2016). Psykholohichni mekhanizmy samorehuliatcii povedinky zhinok-viiskovosluzhbovtziv v osoblyvykh umovakh [Psychological mechanisms of self-regulation of behavior of women servicemen in special conditions]: dys. ... kand. psykhol. nauk : 19.00.09. Nats. un-t obrony Ukrainy. K. : NUOU, 240 s. (in Ukrainian).
3. Ylyn E.P. (2003). Dyfferentsyalnaia psykho-fyziolohiia muzhchynu y zhenshchynu [Differential psychophysiology of man and woman]. SPb.: Pyter. – 544 s. (in Russian).
4. Kuchmieiev O. O. (2006). Osnovni rivni rehuliatcii indyvidualnoi povedinky zhinky [Basic levels of regulation of individual behavior of women] / O. O. Kuchmieiev // Problemy zahalnoi ta pedahohichnoi psykholohii : zbirnyk naukovykh prats Instytutu psykholohii im. H. S. Kostiuka APN Ukrainy / za red. S. D. Maksymenka. – K. – T. VIII, Ch. 8. – S. 131–137. (in Ukrainian).
5. Mul S. A. (2016). Psykholohiia hotovnosti ofitsera-prykordonnyka do profesiinoi diialnosti [Psychology of readiness of border guard officer for professional activity]: dys. dokt. psykhol. nauk : 19.00.01 – zahalna psykholohiia, istoriia psykholohii. – Instytut psykholohii. – Kyiv, 2016. – 539 s. (in Ukrainian).
6. Rykov S. L. (2002). Professionalnoe vospitanie voennosluzhashih-zhenshin: teoriya i praktika: [monografiya] / S. L. Rykov. – M.: Voen. un-t. – 270 s. (in Russian).
7. Eagly A. H., Karau S. J., Makhijani M. G. (1995). Gender and effectiveness of leaders: A metaanalysis // Psychol. Bulletin, v. 117, № 1, p. 125-145. (in English).
8. Eagly A. H., Johnson B. T. (1990). Gender and leadership style: A meta-analysis // Psychol. Bull., v. 108, № 2, p. 233-256. (in English).
9. Eagly A. C., Johnson B. T. (1990). Involment and Persuasion: types, tradition and evidence // Psychol. Bulletin, v. 107. (in English).
10. Eskilson A., Willey M. G. (1976). Sex composition and leadership in small group // Sociometry, v. 39, p. 183-194. (in English).
11. Fairhurst G. T. (1993). The leader-member exchange patterns of women leaders in industry: A discourse analysis // Communicat. Monographs, v. 60, Dec, p. 321-351. (in English).
12. Johnson C. (1994). Gender, legitimate authority and leader- subordinate conversations // Am. Sociol. Rev., v. 59, № 1, p. 122-135. (in English).
13. Komives S. R. (1991). The relationships of same- cross-gender work pairs to staff performance and supervisor leadership in residence Hall Units // Sex Roles, v. 24, № 5/6, p. 355-363. (in English).
14. Powell G. N. (1990). One more time: Do female and male managers differ? // Acad. Manag. Executive, v. 4, № 3, p. 68-75. (in English).

Резюме

Шемчук А. соискатель, Национальная академия Государственной пограничной службы Украины имени Богдана Хмельницкого

СУЩНОСТЬ ПОНЯТИЯ «ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ МЫШЛЕНИЕ МЛАДШИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ЖЕНЩИН-ВОЕННОСЛУЖАЩИХ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОГРАНИЧНОЙ СЛУЖБЫ УКРАИНЫ»

В публикации автором конкретизировано сущность понятия «профессиональное мышление младших специалистов женщин-военнослужащих Государственной пограничной службы Украины», которая представляет собой специфический вид профессионального мышления женщин-военнослужащих в военно-профессиональной деятельности, главной характеристикой которого является профессионализация мыслительных процессов, а основным показателем – ориентация на развитие профессиональной компетентности.

Ключевые слова: профессиональное мышление; женщины-военнослужащие; мышление; профессиональная деятельность.

Summary

Shemchyk O. applicant, Bogdan Khmelnytsky National Academy of State Border Guard Service of Ukraine

**THE ESSENCE OF THE CONCEPT
«PROFESSIONAL THINKING OF YOUNGER SPECIALISTS OF WOMEN OF THE STATE
BORDER SERVICE OF UKRAINE»**

Introduction. Taking into account the peculiarities of the professional activity of junior specialists of the State Border Service of Ukraine, and relying on the research of the professional activity of border guards, we note the important role of forming the professional thinking of junior specialists of women servicemen in its implementation, since it has certain differences and peculiarities compared to the professions.

Purpose: To clarify and specify the essence of the concept of «professional thinking of junior specialists of women servicemen of the State Border Service of Ukraine».

Methods. The essence of the term «professional thinking of junior specialists of women servicemen of the State Border Guard Service of Ukraine» is considered based on the application of systematic methodology to professional activity, as a system object, which made it possible to view it in the form of a holistic, complex, multimodal, multilevel structures that encompass the subject and object of work, which are subsystems of professional activity, are normatively interrelated with socio-technical tasks.

Originality. The essence and features of the concept of "professional thinking of junior specialists of women servicemen of the State Border Service of Ukraine" are specified and specified.

Conclusion. The author specifies the essence of the concept of «professional thinking of junior specialists of women servicemen of the State Border Guard Service of Ukraine», which is a specific type of professional thinking of women servicemen in military and professional activity, the main characteristic of which is the professionalization of thinking, development of professional competence, autonomy, stability, service and integration of lifestyles, social significance and importance for self-improvement toning and the realization of creative opportunities. They respond to direct stressors of the service environment more consistently and delayed in time, use the strategy of finding support for their immediate surroundings, seeking to avoid a stressful situation rather than thinking about its approach. They are more expressive: emotional color of interaction, mood changes, attentiveness to opponents, compassion, empathy, ability to support, tact and caution in expressions, easier to establish social contacts. At the same time, the features of professional thinking of junior specialists of women servicemen are: developed verbal and heuristic components of thinking, developed persistence, aesthetic sensitivity, cheerfulness, desire to reach the limits of possible, more even distribution of different styles of learning, diverging ; Higher levels of perception correlation with shift time metrics and short-term memory performance higher levels of stereotypical thinking and verbal creativity. At the same time, less developed are: criticality, spatial representations, imaginative thinking and inclination to abstract thinking, efficiency of mathematical operations, general creativity.

Key words: professional thinking; women servicemen; thinking; professional activity.